

Prima instanță: Judecătoria Buiucani mun. Chișinău
Judecător: A. Negru
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: N. Cernat, A. Pahopol, L. Bulgac

Dosarul nr. 2ra-1543/16

Î N C H E I E R E

17 august 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic, Ion Druță

examinând chestiunea cu privire la admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Lupușor Cristina împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală, cu privire la încasarea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2016, prin care au fost respinse apelurile declarate de Lupușor Cristina și Ministerul Justiției și a fost menținută hotărârea Judecătoria Buiucani mun. Chișinău din 08 octombrie 2015,

c o n s t a t ă

La 14 aprilie 2015, Lupușor Cristina s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției al RM cu privire la încasarea în contul reclamantei cu titlu de prejudiciu material suma de 4000 lei și cu titlu de prejudiciu moral suma de 30 000 lei cât și toate cheltuielile de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că, la data de 20.08.2014 de către SUP al Inspectoratului de Poliție Buiucani al DP mun. Chișinău a fost pornită urmărirea penală în baza art. 179 alin. (1) Cod Penal, cauzei fiindu-i atribuit numărul 2014032160.

Prin ordonanța OUP al SUP al Inspectoratului de Poliție Buiucani al DP mun. Chișinău Sidletchi Iurie din 04 septembrie 2014, reclamanta Lupușor Cristina a fost recunoscută în calitate de bănuț pe cauza penală 2014032160. Prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Buiucani Furtuna Victor din 31 octombrie 2014 Lupușor Cristina în temeiul art. 284 alin. (2) pct. 1) și 2) din Codul de procedură Penală a fost scoasă de sub urmărire penală pe cauza penală 2014032160 pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Susține că este incontestabil faptul că, fără careva motiv rezonabil în lipsa unor probe pertinente, în scop de a o umili, reclamanta Lupușor Cristina a fost trasă ilegal la răspundere penală de către organul de urmărire penală pe cauza penală nr. 2014032160.

Menționează că, pe timpul efectuării a acțiunilor de urmărire penală a fost nevoită să suporte umilință. Specifică în acest sens că în timpul acțiunilor de urmărire penală, copilul ei se afla în coridorul IP Buiucani și își aștepta mama. Faptele respective i-au provocat un disconfort enorm și i-au fost cauzate traume psihologice sub formă de stare de stres, care sunt iremediabile.

Astfel, încălcările enunțate au lezat drepturile și libertățile reclamantei Lupușor Cristina prevăzute de art. 6 din CtEDO și pornind de la prevederile art. 2 din Legea RM nr. 1545 din 25.02.1998 în sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni: acțiuni ilicite - acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravențiile administrative, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau administrative (infrațiuni), coroborate cu prevederile art. 3 alin.1 lit. a) din Legea RM nr. 1545 din 25.02.1998, în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, declarației de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală și art. art. 6; 10 și 11 din Legea RM nr. 1545 din 25.02.1998, art. art. 1398; 1405; 1422; 1423 din Codul Civil al RM.

S-a mai menționat că pentru motivul expus, instanța de judecată urmează să încaseze din contul bugetului de stat în beneficiul reclamantei Lupușor Cristina cu titlu de prejudiciu moral suma de 30 000 lei.

Totodată, pe motiv de tragere la răspundere penală, Lupușor Cristina a fost nevoită să-și angajeze un apărător.

Declară că pentru serviciile prestate de avocat în cadru urmăririi penale, reclamanta Lupușor Cristina a achitat conform contractului de asistență juridică nr. 313 din 4 septembrie 2014 și bonului de plată seria WL nr. 987644 suma de 4000 lei.

Reprezentantul pârâtului Ministerului Justiției, prin referința depusă, a invocat că, potrivit art. 3 alin. (1) din Legea 1545 din 25.02.1998 este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice și juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

Pentru angajarea răspunderii Statului pentru prejudiciul cauzat prin erori

judiciare și de urmărire penale, sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite. Or, la materialele cauzei nu există nici un act emis de către judecătorul de instrucție sau de către instanța de judecată prin care acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanței de judecată ar fi fost declarate ilegale.

Susține reprezentantul pârâtului că, potrivit prevederilor art. 254 alin. (1) CPP „organul de urmărire penală este obligat să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului”.

Potrivit art. 28 CPP „procurorul și organul de urmărire penală au obligația, în limitele competenței lor, de a pormi urmărirea penală în cazul în care sânt sesizate, în modul prevăzut de prezentul cod, că s-a săvârșit o infracțiune și de a efectua acțiunile necesare în vederea constatării faptei penale și a persoanei vinovate. Pornirea urmăririi penale constituie o modalitate legală de desfășurare a urmăririi penale, însăși pornirea urmăririi penale, recunoașterea persoanei în calitate de bănuît, dispunerea efectuării unor controale la domiciliul bănuîtului, punerea persoanei sub învinuire, etc., sunt doar niște măsuri procesuale care nu încalcă drepturile persoanei. Cu atât mai mult, scopul urmăririi penale fiind bine definit de către legiuitor în art. 1 alin. (2) CPP, explică necesității declarării acesteia ca mijloc de luptă contra criminalității, ca mijloc de existență și de menținere a unui stat de drept.

La caz, reclamanta nu a fost atrasă ilegal la răspundere penală și nici nu a avut calitatea de condamnat, având doar calitatea de bănuît în cadrul unui proces penal pornit în baza unor probe acumulate de organul de urmărire penală. Prin ordonanța Procuraturii sect. Buiucani, mun. Chișinău din 31.10.2014 reclamanta a fost scoasă de sub urmărirea penală din motivul că fapta nu întrunește elementele infracțiunii. Menționează că aceasta nu denotă faptul că organul de urmărire penală a admis careva acțiuni ilicite. Scopul urmăririi penale este de a colecta probele necesare cu privire la existența infracțiunii și identificarea făptuitorului.

Cât privește repararea prejudiciului moral remarcă că, potrivit punct. 25 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 9 din 09 octombrie 2006 cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează repararea prejudiciului moral stabilește că „instanțele judecătorești, la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, trebuie neapărat să ia în considerație atât apreciere subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice părții vătămate, cât și date obiective care certifică acest fapt”.

Susține că obligația de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral (suferințelor psihice și fizice suportate) o exercită partea vătămată, de aceea în cererea despre compensarea prejudiciului - moral aceasta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanțe și în baza căror acțiuni (inațiuni au fost cauzate suferințe morale (psihice) sau fizice, prin ce se manifestă acestea. Or, în privința reclamantului nu a fost aplicată nici o măsură de reprimare, și nu putem vorbi despre încălcarea a careva drepturi sau suportarea unui prejudiciu moral.

Consideră netemeinicia pretenției referitoare la încasarea cheltuielilor legate de asistența juridică în sumă de 4000 lei, care nu a fost demonstrată din punct de vedere al rezonabilității cheltuielilor suportate precum și nu au fost prezentate probe ale suportării efective ale acestor cheltuieli.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 20 mai 2015, Procuratura sectorului Buiucani a fost atrasă în proces în calitate de intervenient accesoriu.

Prin referința depusă reprezentantul Procuraturii sect. Buiucani a indicat că, cererea de chemare în judecată este neîntemeiată și pasibilă de a fi respinsă.

A menționat că pentru angajarea răspunderii Statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale și anume existența faptei ilicite. Consideră că, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului. În acest sens reprezentantul procuraturii a invocat prevederile legii nr. 1545-XIII din 25.02.1998. Apreciază că normele acestei legi sunt indisolubile și nu pot fi aplicate în mod separat.

Afirmă că Legea menționată prevede acordarea despăgubirilor din partea statului pentru anumite cazuri concrete care în speță nu au fost întrunite. Afirmă că la caz organul de urmărire penală, nu a întreprins careva acțiuni ilicite stipulate de legea respectivă.

Susține că nu există un act procedural definitiv și irevocabil a judecătorului de instrucție sau a organului ierarhic superior, prin care să fie declarată ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală, pe parcursul investigării cauzei penale.

Potrivit prevederilor art. 299 din CPP bănuita, urma să depună plângere împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor efectuate la urmărirea penală.

Actele efectuate în cadrul urmăririi penale, au fost efectuate conform normelor procesual penale în vederea cercetării sub toate aspectele, complet și obiectiv a circumstanțelor cazului.

Susține că reclamanta nu a fost atrasă la răspundere penală ilegal, și nici nu a obținut calitatea procesuală de condamnat, ci doar de bănuit în cadrul unui proces penal pornit în baza elementelor acumulate de organul de urmărire penală, proces finalizat cu adoptarea unei ordonanțe de încetare a urmăririi penale.

Subliniază faptul că, efectuând o apreciere a circumstanțelor de fapt și a reglementărilor de drept menționate, deoarece nu a fost demonstrată existența cărorva acțiuni ilicite ale organului de urmărire penală sau a procurorului, întreprinse în adresa reclamantului, la caz nu sunt întrunite condițiile necesare pentru a se solicita despăgubiri din partea statului.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 08 octombrie 2015:

-Cererea de chemare în judecată înaintată de Cristina Lupușor împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului material și moral s-a admis în parte;

-S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul Cristinei Lupușor a.n. 13.09.1981 cp: 0991506301855 suma de 3000 (trei mii) lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin acțiuni ilicite admise în cadrul cauzei penale nr. 2014032160, precum și suma de 2000 (două mii) lei cu titlu de cheltuieli de judecare a pricinii civile, iar în total suma de 5000 (cinci mii) lei;

-În rest acțiunea civilă inițiată la cererea de chemare în judecată declarată de Cristina Lupușor către Ministerul Justiției RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM s-a respins ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2016, au fost respinse apelurile declarate de Lupușor Cristina și Ministerul Justiției și s-a menținut

hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 08 octombrie 2015.

Nefiind de acord cu decizia respectivă, la data de 26 aprilie 2016, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs asupra deciziei respective, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii înaintate.

În motivarea recursului, reiterând motivele de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele inferioare, recurentul a indicat că decizia instanței de apel este neîntemeiată, concluziile instanței fiind în contradicție cu circumstanțele pricinii. A menționat recurentul că, conform legislației procesual penale, organul de urmărire penală este în drept să efectueze acțiuni de urmărire penală necesare pentru stabilirea adevărului și apărarea intereselor altor persoane inclusiv interesele statului.

Conform art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Având în vedere că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa recurentului la data de 22 februarie 2016 (f.d. 128), fiind înregistrată la adresa MJ al RM la 01 martie 2016 (f.d. 134), recursul se consideră declarat în termen.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a RM consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC RM, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) al articolului menționat, prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că au fost aplicate eronat normele de drept material sau procedural, iar alin. (4) prevede că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), (4) CPC RM.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al RM nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC, or recurentul nu a invocat nici un temei care ar indica la actelor judecătorești contestate, ci a formulat critici ce se axează asupra fondului cauzei.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel sau instanța de fond, respectiv nu constituie temei de casare a actelor judecătorești recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai

asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell vs Irlanda, 16 aprilie 1991), însă motivele recursului invocate în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, care au fost apreciate corespunzător.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției al RM ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 433 lit. a), 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Mariana Pitic

Ion Druță